

คู่มือแนวทางการปฏิบัติ

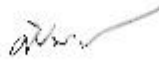
ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงาน
ของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน
พ.ศ.๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔

ส่วนกิจการมวลชน สำนักกิจการความมั่นคงภายใน
กรมการปกครอง
ตุลาคม ๒๕๕๖

คำนำ

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๘ ได้กำหนดกรอบแนวคิดมุ่งสร้างสมภาวะแวดล้อมที่สันติสุข ไทยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างฐานรากความมั่นคงของสังคมไทย เป็นคู่ควบ สมานฉันท์ของคนไทยดี ลดความเสี่ยงจากผลกระทบของวิกฤตการณ์ด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่ ไม่วางใจเกินปัญหาเฉพาะคดี แรงงานต่างด้าวมีศักยภาพ ความจัดระเบียบสังคม การขยายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สาธารณสุขขนาดใหญ่ ไร้ผลกระทบ การก่อการร้าย และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๖๐ ดังนั้น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จึงมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาลามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามยุทธศาสตร์และนโยบายของรัฐบาล จึงมีนโยบายสร้างจิตสำนึกด้านความมั่นคง ให้ประชาชนมีความรักและความสามัคคี มีการรวมกลุ่ม/จัดตั้งองค์กรภาคประชาชนในพื้นที่ เช่น ชุกรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ซึ่งเกิดจากแนวคิดพื้นฐานการมีส่วนร่วมของคนและชุมชน เพื่อทำให้ตำบล หมู่บ้าน มีระบบป้องกันที่ดี มีความสามารถในการป้องกันภัยคุกคามด้านความมั่นคงในรูปแบบใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้การฝึกอบรมจัดตั้ง/พัฒนาชมรมและการกำกับดูแลชุกรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ของกรมการปกครอง จังหวัด/อำเภอ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและในแนวทางเดียวกัน กรมการปกครอง ได้จัดทำ คู่มือแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๔ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารคู่มือแนวทางการปฏิบัติฉบับนี้ จะอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรฝ่ายปกครอง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้ใช้ในการกำกับดูแลและพัฒนาเสริมสร้างชุกรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ให้มีความเข้มแข็งอันสร้างประโยชน์กับประเทศชาติและประชาชนสืบไป

(นายศิริพงษ์ ท่านตระกูล)
อธิบดีกรมการปกครอง

สารบัญ

	หน้า
๑. ความเป็นมา	๓
๒. สถานการณ์ความมั่นคงในปัจจุบัน	๒
๓. บทบาทของกรมการปกครอง ในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย	๓
๔. คำจำกัดความชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)	๓
๕. การฝึกอบรม หลักสูตร และงบประมาณในการฝึกอบรม	๓
๖. การสนับสนุนกระสุนปืนลูกซองของกรมการปกครอง	๔
๗. วิทยากรผู้ดำเนินการฝึกอบรม	๔
๘. คุณสมบัติของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)	๔
๙. หลักเกณฑ์การคัดเลือกราษฎรเป็นชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)	๕
๑๐. โครงสร้างและการจัดหน่วยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)	๕
๑๑. ภารกิจหน้าที่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)	๖
๑๒. แนวทางการตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด	๖
๑๓. การกำกับดูแลชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)	๗
๑๔. การจัดทำแผนรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน	๗
๑๕. การอยู่เวรยามของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)	๘
๑๖. การควบคุมดูแล การแจกจ่ายอาวุธปืนลูกซอง ๕ นัด	๘
๑๗. การรายงานผลการปฏิบัติหน้าที่	๙
๑๘. การจัดทำทะเบียนประวัติ วุฒิบัตร บัตรประจำตัวชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน	๙
๑๙. เครื่องแต่งกายและเครื่องหมาย ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)	๑๐
๒๐. สวัสดิการและสิทธิประโยชน์ของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)	๑๐
๒๑. สารบัญภาคผนวก	๑๑

ความเป็นมา

โครงการหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เป็นโครงการสำคัญระดับชาติ ที่ผสมผสานการพัฒนาชนบทอย่างมีเป้าหมาย และใช้วิธีการในการบริหารงานแผนใหม่อย่างแท้จริง ระหว่างประชาชนกับข้าราชการ ในการมีส่วนร่วมในการปกครองและการบริหารงานของหมู่บ้าน เพื่อมุ่งพัฒนาและสร้างความมั่นคงของหมู่บ้านเป้าหมาย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครองและการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านรวมทั้งการปลูกฝังวิถีชีวิตให้กับประชาชน โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติในหลักการ ให้ดำเนินโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๗ และเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นต้นมา ปัจจุบันมีการตั้งหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ใน ๗๔ จังหวัด จำนวน ๖๙๓ อำเภอ จำนวน ๑๓,๙๕๔ หมู่บ้าน ยกเว้นจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดนครปฐม โดยดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

วัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง กำหนดไว้ ดังนี้

๑. เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของหมู่บ้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และการป้องกันตนเองตามสภาพการรวมตัวกันของราษฎรในหมู่บ้าน
๒. พัฒนาประชาชนให้เกิดความตื่นตัว มีความรับผิดชอบและร่วมมือในการบริหารงาน การปกครองหมู่บ้านและร่วมมือทำกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้านของตน
๓. ฝึกกำลังประชาชนให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ที่จะรับผิดชอบในการต่อต้าน การแทรกซึมบ่อนทำลาย ด้วยตัวของตัวเองเป็นหลัก โดยอาศัยการสนับสนุนจากรัฐบาลให้น้อยที่สุด

ภารกิจหลักของโครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

๑. งานพัฒนาบริหารงานหมู่บ้าน อพป. (พบม.) ได้แก่ การคัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมาย ประกาศจัดตั้งเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) จัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน เพื่อฝึกให้สามารถปกครองและบริหารงานหมู่บ้านด้วยตนเอง ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้อย่างจริงจัง ตลอดจนกำกับดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. งานพัฒนาบริการ (พบก.) ได้แก่ การจัดให้มีการฝึกอบรมราษฎรให้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาและบริการในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพการเกษตร การฝึกอาชีพ เสริมและการบริการสังคมในหมู่บ้าน พร้อมฝึกกำลังเกี่ยวกับการพัฒนาและบริการในทุกสาขาของหน่วยงานต่างๆ ที่ลงในหมู่บ้าน
๓. งานรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (รปก.) ได้แก่ การจัดให้มีการฝึกอบรมราษฎรในเรื่องการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ให้ราษฎรรู้และสามารถป้องกันและต่อต้านการก่อการร้ายด้วยวิธีการต่างๆ ได้ด้วยตนเอง จัดตั้งกองกำลังราษฎรประจำหมู่บ้าน และติดอาวุธให้ตามความจำเป็น พร้อมทั้งกำหนดแผนการรักษาความปลอดภัยในหมู่บ้าน ให้สอดคล้องกับการใช้กำลังประจำถิ่นระดับตำบล อำเภอและจังหวัด

สถานการณ์ความมั่นคงในปัจจุบัน

การพัฒนาสู่ความเป็นโลกาภิวัตน์ ทุกประเทศพึ่งพากันอย่างใกล้ชิด เนื่องมาจากความเจริญด้านการคมนาคมขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการรวมตัวของประเทศต่างๆ ในแต่ละภูมิภาค รวมทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ใน พ.ศ.๒๕๕๘ ส่งผลกระทบที่สำคัญของภูมิภาคในด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การป้องกันประเทศ รวมทั้งวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระแสโลกาภิวัตน์จะทำให้โลกทั้งโลกกลายเป็น “หมู่บ้านโลก” เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายถึงกันหมดในลักษณะไร้พรมแดน ทำให้ส่วนต่างๆ เกิดการขับเคลื่อนได้ด้วยตัวเอง ส่งผลกระทบอย่างรวดเร็ว กว้างขวางในเรื่องการรับรู้ต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง รัฐบาล ตลอดจนการเปลี่ยนแปลง ที่มีผลต่อชีวิตบุคคลพลเมืองในชาตินั้นและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ความรู้สึกนึกคิดของคนในชาติที่ไม่เห็นด้วย เปลี่ยนชั่งหรือขึ้นชอบต่อการกระทำที่รัฐกระทำต่อประชาชน หรือประชาชนกลุ่มบุคคลกระทำต่อกัน โดยการรับรู้ผ่านสื่อต่างๆ ที่ติดต่อสื่อสารทั้งภาพและเสียงได้อย่างรวดเร็วทันที่ทันใด มีการพัฒนาความคิดไปสู่เรื่องสิทธิ เสรีภาพ ความเป็นธรรม ความโปร่งใสและความต้องการตรวจสอบได้

จากสภาพความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ก่อให้เกิดความขัดแย้งในวิถีชีวิตและความรู้สึกนึกคิดของบุคคลหลายกลุ่ม หลายเชื้อชาติ ศาสนา ที่มีความคิดว่าตนถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือไม่ได้รับความเป็นธรรมและพยายามเรียกร้องต่อสู้ทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการของกลุ่มตน ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมขึ้นทั่วไป หากรัฐบาล หรือผู้รับผิดชอบงานด้านความมั่นคง ไม่เข้าใจหรือปรับตัวไม่ทัน จะนำไปสู่ความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาด้านความมั่นคงที่มีลักษณะผันผวน ซับซ้อน และแก้ไขได้ยากมากขึ้น สำหรับประเทศไทยได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของภัยคุกคามด้านความมั่นคง มีผลมาจากความผันผวนจากด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี พลังงานและสิ่งแวดล้อม ผลกระทบจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเสี่ยงทางด้านความมั่นคงภายในประเทศที่เพิ่มขึ้น ทั้งปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบเก่า ได้แก่

๑. ปัญหาการสู้รบตามแนวชายแดน
๒. ปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมือง
๓. ปัญหาความไม่ชัดเจนของแนวเขตชายแดน
๔. ปัญหาการลักลอบค้าอาวุธสงคราม

และปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคงรูปแบบใหม่ ได้แก่

๑. ปัญหายาเสพติด
๒. ปัญหาสาธารณสุขขนาดใหญ่
๓. ปัญหาความขัดแย้งในสังคม
๔. ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย
๕. ปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๖. ปัญหาโรคระบาด
๗. ปัญหาการก่อการร้าย
๘. ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

ดังนั้น ประเทศไทยควรสร้างคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของพลเมืองภายในชาติ โดยการยึดมั่นในชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ การรู้จักสามัคคี สร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างของสังคมไทย ให้มีภูมิคุ้มกันที่มั่นคง ด้วยการพัฒนาประสิทธิภาพและขีดความสามารถมีส่วนร่วมของภาคประชาชนให้ความรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และร่วมกันคุ้มครองปกป้องประเทศชาติและประชาชน

บทบาทของกรมการปกครอง ในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย

กรมการปกครอง ซึ่งมีภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ ได้มีแนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้านและชุมชน โดยส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรักษาความมั่นคง และการตระหนักรู้ว่ากองกำลังประชาชนที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ ย่อมรู้ข้อมูลและข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ เป็นอย่างดี จึงได้ออกระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๕๑ กำหนดให้นายอำเภอ เป็นผู้บังคับกองพันหน่วยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ปลัดอำเภอ เป็นผู้บังคับกองร้อยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน กำนัน เป็นผู้ช่วยผู้บังคับกองร้อยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้บังคับหมวดชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้บังคับหมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ซึ่งที่ผ่านมายังไม่มีแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ ที่ชัดเจน ดังนั้น เพื่อให้การกำกับดูแลและพัฒนาชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ของจังหวัด/อำเภอ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถขับเคลื่อนขยายผลชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ให้เป็นกองกำลังประจำถิ่นที่มีความเข้มแข็ง เป็นผู้ช่วยเหลือฝ่ายปกครองได้ทุกโอกาส กรมการปกครอง จึงได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๕๑ และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ.๒๕๕๔ ดังนี้

๑. คำจำกัดความ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการช่วยเหลือเจ้าพนักงานของหน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน พ.ศ.๒๕๕๑ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑ เป็นต้นมา ได้กำหนดความหมายของราษฎรอาสาสมัคร ที่ได้รับการจัดตั้งให้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยและรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ดังนี้

๑.๑ กรณีจัดตั้งในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๑๘ เรียกว่า **หน่วยกำลังคุ้มครองและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้าน หรือชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)**

๑.๒ กรณีจัดตั้งในหมู่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เรียกว่า **ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)**

๒. การฝึกอบรม

๒.๑ **จังหวัด/อำเภอ** สามารถจัดการฝึกอบรมหลักสูตร “การรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน” แก่ราษฎรในพื้นที่ ให้มีจำนวนเพียงพอในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยหมู่บ้าน ตามความจำเป็นและเหมาะสมของสถานการณ์ โดยห้วงระยะเวลาการฝึกอบรมให้คำนึงถึงความสะดวกในการประกอบอาชีพ การประกอบศาสนกิจของราษฎร เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามหลักสูตรที่กรมการปกครองกำหนด (**ภาคผนวก ๑ คู่มือหน้า ๑๒ - ๑๘**)

๒.๒ งบประมาณในการฝึกอบรม

๑) ใช้งบประมาณจากโครงการสนับสนุนการบูรณาการการปฏิบัติงานของอำเภอ ที่ได้รับการจัดสรรจากกรมการปกครองให้กับอำเภอ

๒) ประสานขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่และควรมีการบริหารจัดการฝึกอบรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการผนึกกำลังร่วมกันระหว่างจังหวัด อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราษฎรในพื้นที่ ในการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่

๓) ขอรับการสนับสนุนหรือร่วมจัดการฝึกอบรมร่วมกับหน่วยงานที่มีภารกิจ เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน เช่น สำนักงานป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด

๔) จัดทำคำของบประมาณ/โครงการ บรรจุไว้ในแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติ ราชการประจำปี แผนพัฒนาอำเภอ ในกรอบยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย เพื่อใช้งบประมาณในส่วนของจังหวัด

๕) ขอรับการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการจากภาคเอกชนในพื้นที่ เพื่อเป็นการ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกป้องและป้องกันตนเอง และสร้างเอกภาพในพื้นที่

๒.๓ การสนับสนุนกระสุนปืนลูกซองของกรมการปกครอง

กรมการปกครองสนับสนุนกระสุนปืนลูกซอง หลักสูตรจัดตั้ง/ทบพวนชุดรักษา ความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ให้หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ จัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสา พัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒ ในอัตรา ๗ นัด/กระบอก/คน และสำหรับชุดครูฝึก ในอัตรา ๓๐ นัด /หมู่บ้าน อพป. โดยการฝึกอบรมแต่ละรุ่น ให้มีผู้เข้าฝึกอบรมจัดตั้ง/ทบพวนไม่เกิน ๑๐๐ คน ชุดครูฝึก ไม่น้อยกว่า ๑๐ คน สำหรับหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม หากจังหวัด/อำเภอ ได้กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม ให้มีวิชาฝึกการ ยิงอาวุธปืนลูกซองด้วยกระสุนจริง และสามารถที่จะจัดหาหรือขอยืมอาวุธปืนลูกซองจากหมู่บ้านอื่น ที่มี อาวุธปืนประจำการอยู่มาทำการฝึกได้ กรมการปกครองก็จะสนับสนุนกระสุนปืนลูกซอง ให้ในอัตราเดียวกัน กับหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. ๒๕๒๒ ทั้งนี้ ให้จังหวัด/อำเภอ จัดทำโครงการฝึกอบรมพร้อมเอกสารเกี่ยวข้อง ส่งถึงปลัดกระทรวงมหาดไทย ตามขั้นตอนที่กำหนด (ภาคผนวก ๒ คู่มือหน้า ๑๙ - ๒๔)

๒.๔ วิทยากรผู้ดำเนินการฝึกอบรม

ให้จังหวัด/อำเภอ จัดตั้งกองอำนวยการฝึกอบรมหลักสูตร “การรักษาความ ปลอดภัยหมู่บ้าน” โดยมีปลัดจังหวัด/นายอำเภอ เป็นผู้อำนวยการฝึก เพื่ออำนวยความสะดวกจัดตั้งหรือ ทบพวนชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ให้เป็นไปตามหลักสูตรและบรรลุลดตามวัตถุประสงค์ โดยมีวิทยากร ของจังหวัด อำเภอ วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก บรรยายวิชาเฉพาะด้าน และวิทยากรพิเศษ (ทหาร ตำรวจ) ในพื้นที่บรรยายภาคทฤษฎีและปฏิบัติในหมวดวิชาทางด้านยุทธวิธี อาวุธศึกษา ฝึกการยิง อาวุธปืนด้วยกระสุนจริง ทั้งนี้ให้เป็นไปโดยประหยัด เหมาะสมและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด

๓. คุณสมบัติของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

ให้จังหวัด/อำเภอ คัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร “การรักษาความปลอดภัย หมู่บ้าน” จากผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

- ๓.๑ มีสัญชาติไทย
- ๓.๒ มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ในวันที่สมัครเข้ารับการฝึกอบรม
- ๓.๓ มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในหมู่บ้านนั้น ไม่น้อยกว่าสามเดือน
- ๓.๔ เป็นผู้มีประพฤติดี
- ๓.๕ เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- ๓.๖ มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้
- ๓.๗ ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ วิกจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบอันเป็น

อุปสรรคต่อการฝึกอบรม

๓.๘ ไม่เป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษหรือพัวพันกับยาเสพติดให้โทษ

๓.๙ ไม่เป็นพระภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

๔. หลักเกณฑ์การคัดเลือกราษฎรเป็นชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

๔.๑ กรณีเป็นหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติ จัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ.๒๕๒๒ ให้อำเภอพิจารณาแต่งตั้ง คณะกรรมการพิจารณาประกอบด้วย นายอำเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา คณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง ร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจและทหารในพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่คัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) เฉลี่ยจำนวน ๓๐ คนต่อ ๓ หมู่บ้าน ทั้งนี้ให้พิจารณาจากราษฎรในชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ซึ่งได้เคยจัดตั้งไว้ก่อนแล้วเป็นลำดับแรก โดยคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติในด้านความเข้มแข็ง ความเสียสละ มีพัฒนาการทางยุทธวิธีมีขีดความสามารถ และมีจิตใจรุกรบพร้อมที่จะทำการต่อสู้กับความเสียหาย ไม่มีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและผู้มีอิทธิพล แล้วจัดตั้งเป็นราษฎรชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) เพื่อจะสนับสนุนการปฏิบัติการเชิงรุก และสามารถป้องกันรักษาความสงบเรียบร้อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒ กรณีเป็นหมู่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้อำเภอพิจารณาจัดตั้งคณะกรรมการฯ ประกอบด้วย นายอำเภอ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำทางศาสนา คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายตำรวจและทหารในพื้นที่ เพื่อทำหน้าที่คัดเลือกผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ เฉลี่ยจำนวน ๓๐ คน ต่อ ๓ หมู่บ้าน โดยมีองค์ประกอบเช่นเดียวกับหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.)

๑. โครงสร้างและการจัดหน่วยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

(ภาคผนวก ๓ คู่มือหน้า ๒๕ - ๒๗)

๕.๑ ระดับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัย มีนายอำเภอ เป็นผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน มีปลัดอำเภอนายตำรวจชั้นสัญญาบัตร และข้าราชการในพื้นที่ ตามที่นายอำเภอแต่งตั้ง เป็นรองผู้บังคับกองพันหน่วยรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ฝ่ายยุทธการและการข่าว ฝ่ายกิจการมวลชนฝ่ายกำลังพลและสงกำลังบำรุง ฝ่ายสื่อสารและงบประมาณ

๕.๒ ระดับกองร้อยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน มีปลัดอำเภอประจำตำบล เป็นผู้บังคับกองร้อยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และข้าราชการอื่น ตามที่นายอำเภอแต่งตั้ง เป็นรองผู้บังคับกองร้อยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ฝ่ายยุทธการและการข่าว ฝ่ายกิจการมวลชน ฝ่ายกำลังพลและสงกำลังบำรุง ฝ่ายสื่อสารและงบประมาณ โดยให้กำนันในตำบลนั้น เป็นผู้ช่วยผู้บังคับกองร้อยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

๕.๓ ระดับหมวดชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้บังคับหมวดชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ทหาร ตำรวจหรือสมาชิกกองอาสารักษาดินแดน (อส.) จำนวนสองคนเป็นเจ้าหน้าที่ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้บังคับหมวดชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน หนึ่งหมวดชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน มีอย่างน้อย ๒ หมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

๕.๔ ระดับหมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) มีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้บังคับหมู่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ประกอบด้วยกำลังชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) หมู่ละไม่น้อยกว่า ๗ คน และไม่เกิน ๑๕ คน ตามความเหมาะสมโดยพิจารณาจากกำลังพลและสถานการณ์ในพื้นที่

๖. การกึ่งหน้าที่ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

๖.๑ การกึ่งหลัก

เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่น ร้องขอให้ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือได้ในเรื่อง ต่อไปนี้

(๑) อยู่เวรยามรักษาความสงบเรียบร้อย และรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

(๒) ตรวจตระเวนรักษาความสงบเรียบร้อย

(๓) สืบสวนหาข่าวพฤติกรรมอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อความมั่นคงหรือความสงบ

เรียบร้อย

(๔) ฝึกระวังรักษาสถานที่สำคัญ ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ตรวจสอบบุคคลและ

ยานพาหนะที่ผ่านเข้าออกหมู่บ้าน

(๕) รายงานเหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

(๖) ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดทางอาญา และการก่อความไม่สงบ

เรียบร้อยในพื้นที่

(๗) ตรวจสอบบุคคลหรือยานพาหนะ ซึ่งมีเหตุสงสัยตามสมควรว่าเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิด หรือได้มาโดยกระทำความผิด หรือได้ใช้หรือสงสัยว่าได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิด หรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐาน แต่ต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น ยึด สิ่งของหรืออาวุธที่ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด หรือได้มาโดยได้กระทำความผิด หรือซึ่งมีไว้เป็นความผิดตามกฎหมาย ให้รายงานไปยังผู้บังคับบัญชาใกล้ตนโดยเร็ว (ภาคผนวก ๔ คู่มือ หน้า ๒๔ - ๓๓)

(๘) จับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และควบคุมตัวผู้ถูกจับส่งผู้บังคับบัญชาใกล้ตนโดยเร็ว หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ

(๙) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๑๐) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๖.๒ แนวทางการตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด ตามที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่น ร้องขอให้ช่วยเหลือ (ภาคผนวก ๕ คู่มือหน้า ๓๔)

การตั้งจุดสกัด จุดตรวจค้นบุคคลและยานพาหนะต้องสงสัย ที่กระทำโดยชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ในฐานะผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ตามที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานอื่นร้องขอให้ช่วยเหลือ ถือเป็นภารกิจหลักที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย ตามที่กฎหมาย/ระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ ได้ให้อำนาจไว้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความปลอดภัยในการปฏิบัติ ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านและผู้ควบคุม จำเป็นจะต้องมีทักษะและมีความชำนาญเป็นการเฉพาะด้าน ซึ่งการจะเกิดทักษะและความชำนาญขึ้นได้ จังหวัด อำเภอ ต้องมีการฝึกฝน ทบทวนชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านเป็นระยะๆ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้มีความชำนาญและคล่องตัวในการปฏิบัติจริง โดยปรับประยุกต์ใช้แนวทางการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ที่ฝ่ายเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติอยู่ ในด้านต่างๆ ดังนี้

(๑) ศึกษาความหมายและความแตกต่างของจุดตรวจและจุดสกัด และวัตถุประสงค์ของการตั้งจุดตรวจจุดสกัด ให้เข้าใจชัดเจน เพื่อใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์และให้การปฏิบัติบรรลุผล

(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด คำนึงถึงความถูกต้องของการตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด ความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติและการไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ประชาชนผู้ใช้ทาง

(๓) ยุทธวิธีการตั้งจุดตรวจค้น มีความจำเป็นต้องมีการวางแผนกำหนดสถานที่ตั้งจุดตรวจให้เหมาะสมไม่เกิดอันตรายต่อผู้ปฏิบัติและผู้สัญจรในเส้นทาง เตรียมแผนสัญญาณ ป้ายเตือน เลือกระหว่างแสง ไฟฉาย ยานพาหนะ ให้เพียงพอและเหมาะสมกับสถานการณ์

(๔) การตรวจสอบควบคุมการปฏิบัติ ในการตั้งจุดตรวจค้น จุดสกัดให้มีคำสั่งชัดเจนว่าพนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ใดเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติ ในจุดตรวจค้นที่ใด/วันเวลาใด มีพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เช่น นายอำเภอ ปลัดจังหวัด สุ่มตรวจการปฏิบัติ โดยจังหวัด อำเภอจัดทำแผนในภาพรวมการตั้งจุดตรวจในตำบล หมู่บ้าน ไว้เพื่อการควบคุมและประเมินผล ทั้งนี้วันเวลาสถานที่ จำนวนครั้งการตั้งจุดตรวจค้น ให้คำนึงถึงสภาพปัญหา นโยบายและอัตรากำลังพลในพื้นที่

๖.๓ การกิจเสริม

ให้จังหวัด/อำเภอ มอบหมายภารกิจนอกเหนือจากที่ระเบียบกฎหมายกำหนดไว้ให้กับชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) เพื่อให้เกิดการบูรณาการการพัฒนาตำบลหมู่บ้าน ดังนี้

(๑) เป็นแกนนำหรือผู้สนับสนุนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) หรือคณะกรรมการกลางหมู่บ้าน อฟป. ในการบริหารจัดการหมู่บ้าน และสนับสนุนขับเคลื่อนการดำเนินโครงการตามนโยบายรัฐบาล กระทรวงและกรม

(๒) ปฏิบัติการทางจิตวิทยาในการทำงานเชิงรุก เพื่อการนำบัณฑิตทุกขั้วมาเข้าสู่กับประชาชนในตำบลหมู่บ้าน

(๓) เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆกับหน่วยงาน ส่วนราชการ ภาคเอกชน ที่เข้าดำเนินการในพื้นที่ตำบลหมู่บ้าน เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

๗. การกำกับดูแลชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

ให้จังหวัด/อำเภอ กำกับดูแลการปฏิบัติภารกิจของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ให้เป็นไปตามที่กำหนด ดังนี้

๗.๑ การออกคำสั่งใช้

เมื่ออำเภอ ได้มีการฝึกอบรมจัดตั้ง/ทบทวนชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) เรียบร้อยแล้ว ให้นายอำเภอออกคำสั่งใช้จากผู้ที่มีความพร้อม มีจิตใจรุกรบ สามารถเสียสละเวลาทำงานเพื่อส่วนรวม เพื่อมอบหมายให้มีการปฏิบัติหน้าที่และให้อำเภอปรับปรุงคำสั่งใช้ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ให้เป็นปัจจุบันทุกรอบ ๖ เดือน

๗.๒ การจัดทำแผนรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

นายอำเภอในฐานะผู้บังคับกองพันชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ได้มีการแต่งตั้งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) แล้ว เพื่อให้การรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ให้มอบหมายผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนรักษาความปลอดภัยในแต่ละระดับ ดังนี้

(๑) ระดับหมู่บ้าน ให้ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ร่วมกันรับผิดชอบการจัดทำแผนรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

(๒) ระดับอำเภอ ให้นายอำเภอรับผิดชอบการจัดทำแผนรักษาความปลอดภัย

(๓) แผนรักษาความปลอดภัย อย่างน้อยควรประกอบด้วย สถานการณ์ในพื้นที่ คำสั่งใช้ภารกิจปฏิบัติ ทำเนียบชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) การติดต่อสื่อสาร การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ (ภาคผนวก ๖ คู่มือหน้า ๓๕ - ๕๐)

๗.๓ การอยู่เวรยามของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

(๑) กำชับ กำหนัด ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) จัดเวรยามในการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน และสถานที่ราชการตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด

(๒) การอยู่เวรยามรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านให้มีการเฝ้าระวังตลอด ๒๔ ชั่วโมง หรือตามสถานการณ์ โดยมีการผลัดเปลี่ยนเวรยามกันตามความเหมาะสมของพื้นที่ สถานการณ์ และศักยภาพของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

(๓) การอยู่เวรยามไม่ควรให้มีการอยู่เวรยามในจุดใดจุดหนึ่งเป็นประจำ เพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามสามารถกำหนดเป้าหมายที่จะก่อเหตุร้ายได้ แต่หากเห็นว่าเป็นชัยภูมิที่เหมาะสมได้เปรียบทางยุทธวิธี หากจำเป็นต้องอยู่ประจำ ก็ให้จัดแบ่งกำลังสำหรับลาดตระเวนในบริเวณใกล้เคียงด้วย

(๔) การแต่งกายในขณะปฏิบัติหน้าที่ ของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ให้แต่งกายด้วยชุดสีน้ำเงิน ที่กรมการปกครองแจกจ่ายให้สำหรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ หรือสวมเสื้อกั๊กของกรมการปกครอง เพื่อเป็นสัญลักษณ์แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในขณะนั้น และเพื่อประโยชน์ในการตรวจติดตาม พิสูจน์ตัวบุคคลและปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ สำหรับหมู่บ้านใดที่ยังไม่ได้รับการแจกจ่ายเครื่องแต่งกาย เนื่องจากงบประมาณของกรมการปกครองมีจำกัด ให้จังหวัด/อำเภอพิจารณาขอรับการ สนับสนุนเครื่องแต่งกายจากงบประมาณของจังหวัด หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือภาคเอกชนไปพลางก่อน

(๕) ให้ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่เวรยามรายงานสถานการณ์ให้ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล หรือศูนย์วิทยุสื่อสารของที่ทำการปกครองอำเภอ (กรณีที่มีวิทยุสื่อสาร) ทราบเป็นระยะ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา

(๖) ให้นายอำเภอมอบหมายให้ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล กำกับดูแลการปฏิบัติงานของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) อย่างใกล้ชิด ในฐานะผู้บังคับกองร้อย ชรบ.

๗.๔ การควบคุมดูแล แจกจ่ายอาวุธปืนลูกซอง ๕ นัด (กรณีที่เป็นหมู่บ้าน อพป.)

อาวุธปืนลูกซอง ๕ นัด ที่แจกจ่ายให้ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) สำหรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) และกรมการปกครองให้จังหวัด/อำเภอ ควบคุมกำกับดูแล ดังนี้

(๑) จัดทำทะเบียนควบคุมรับ - จ่าย อาวุธปืนลูกซอง ๕ นัด และเครื่องกระสุนปืนให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน และทำเป็นหลักฐานไว้ทุกระดับ โดยให้ถือปฏิบัติตามข้อปฏิบัติว่าด้วยการเบิกจ่าย การเก็บรักษา และการจำหน่ายอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน พ.ศ. ๒๕๒๔

(๒) อาวุธปืนลูกซอง ๕ นัดที่ใช้อยู่ในหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ให้ผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้บังคับหมวดชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) เป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแล ให้มีสภาพพร้อมใช้งาน มีการวางระบบการเก็บรักษาความปลอดภัยที่ดี มีการมอบหมายให้ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในแต่ละหมู่ หรือในแต่ละผลัด ได้ใช้อาวุธปืนเฉลี่ยอย่างเป็นธรรม

(๓) ให้ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) คำนึงถึงความปลอดภัย พร้อมทั้งเพิ่มความระมัดระวังในการเก็บรักษาอาวุธปืนของทางราชการ โดยให้นำอาวุธปืนติดตัวอยู่ตลอดเวลา หากจำเป็นไม่สามารถนำอาวุธปืนติดตัวไปได้ ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ให้นำฝากกับฝ่ายปกครอง หน่วยทหาร หรือตำรวจในพื้นที่

(๔) หลังจากชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ท้นจากการปฏิบัติหน้าที่ ให้ส่งมอบอาวุธปืนให้กับผู้มีหน้าที่อยู่เวรถัดไป ณ จุดที่มีการอยู่เวรยาม หากมีกองกำลังของทางราชการในพื้นที่ ก็ให้ฝากเก็บไว้กับกองกำลังดังกล่าวโดยอนุโลม

(๕) ให้จังหวัด/อำเภอกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่และการใช้อาวุธปืนลูกซอง ๕ นัด ของหมู่บ้านอย่างใกล้ชิด โดยมีคำสั่งมอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นลายลักษณ์อักษร

(๖) กรณีที่อาวุธปืนลูกซอง ๕ นัด เกิดการชำรุด/สูญหาย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ ให้จังหวัดรายงานเหตุการณ์ พร้อมส่งเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณาดำเนินการจำหน่ายอาวุธปืนให้ กรมการปกครองโดยเร็ว เพื่อตรวจสอบว่าเป็นทรัพย์สินของกรมการปกครอง หรือกองอำนวยการรักษาความ มั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เพื่อดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.๒๕๓๙ (ภาคผนวก ๗ คู่มือหน้า ๕๑)

(๗) กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือชุดรักษาความปลอดภัย หมู่บ้าน (ชรบ.) ให้นายอำเภอมอบหมายให้ปลัดอำเภอผู้ประสานงานประจำตำบล ช่วยติดตามตรวจสอบให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ มอบหมายภารกิจหน้าที่และวัสดุอุปกรณ์ ให้ครบถ้วน

๗.๕ การรายงานผลการปฏิบัติตามหน้าที่

(๑) ให้ผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้บังคับหมวดชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) รายงานผลการปฏิบัติหน้าที่ ในแต่ละเดือนให้นายอำเภอทราบ ทุกวันประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประจำเดือน ของอำเภอ หรือไม่เกินวันที่ ๕ ของทุกเดือน ตามแบบรายงาน กรณีที่มีผลการปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญ เช่น เป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย ค้นพบวัตถุต้องสงสัยจะนำไป ก่อวินาศกรรมสร้างความไม่สงบต่างๆ ควรรายงานโดยด่วนหรือเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้

(๒) ให้อำเภอ สรุปผลการปฏิบัติหน้าที่ของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ตามที่ได้รับรายงานจากผู้ใหญ่บ้าน รายงานให้จังหวัดทราบทุก ๓ เดือน โดยครั้งแรกให้รายงานภายในวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๗ (หากมีผลการปฏิบัติหน้าที่ ที่สำคัญมากซึ่งกระทรวงมหาดไทยควรทราบ เพื่อนำรายงาน ต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงหรือเพื่อการยกย่องชมเชย ให้จังหวัดรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบโดยด่วน หรือเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้)

(๓) ให้จังหวัด สรุปผลการปฏิบัติหน้าที่ของชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) รายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบทุก ๓ เดือน (ภายในวันที่ ๑๐ ของเดือนมีนาคม มิถุนายน กันยายน และธันวาคม ของทุกปี) เริ่มรายงานงวดแรกภายในวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๗ เว้นแต่ กรณีที่มีผลการปฏิบัติ ที่สำคัญมากซึ่งกระทรวงมหาดไทยควรทราบ เพื่อนำรายงานต่อผู้บังคับบัญชาหรือเพื่อการยกย่องชมเชย ให้จังหวัดรายงานโดยด่วนหรือเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตามแบบรายงาน (ภาคผนวก ๘ คู่มือหน้า ๕๒ - ๕๔)

๘. การจัดทำทะเบียนประวัติ วุฒิบัตร บัตรประจำตัวชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน

(ชรบ.)

เมื่อจังหวัด/อำเภอ ได้ดำเนินการจัดตั้งชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) เสร็จสิ้น แล้ว เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ให้จังหวัด/อำเภอ ดำเนินการ ดังนี้

๘.๑ การจัดทำทะเบียนประวัติชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) อย่างน้อย ต้องประกอบด้วย ชื่อ - ชื่อสกุล เลขประจำตัวประชาชน ที่อยู่ วันที่มีคำสั่งแต่งตั้งเป็นชุดรักษาความปลอดภัย หมู่บ้าน (ชรบ.) เลขที่คำสั่งแต่งตั้งผ่านการฝึกอบรมชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ในแต่ละรุ่นไว้ เป็นหลักฐาน จำนวนอย่างน้อย ๓ ชุด เก็บรักษาไว้ที่จังหวัด จำนวน ๑ ชุด อำเภอ จำนวน ๑ ชุด และที่ หมู่บ้าน จำนวน ๑ ชุด (ภาคผนวก ๙ คู่มือหน้า ๕๕)

๘.๒ ให้จังหวัด/อำเภอ จัดทำวุฒิบัตรมอบให้แก่ผู้สำเร็จการฝึกอบรมหลักสูตร “การรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ” (ภาคผนวก ๑๐ คู่มือหน้า ๕๖)

๘.๓ ให้อำเภอจัดทำบัตรประจำตัวและทะเบียนควบคุมบัตรประจำตัวตามแบบที่กำหนด (ภาคผนวก ๑๑ คู่มือหน้า ๕๗ - ๖๐)

๙. เครื่องแต่งกายและเครื่องหมาย ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.)

ให้ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน มีสิทธิสวมใส่เครื่องแต่งกายและติดเครื่องหมาย ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน ประกอบด้วยเสื้อคอเปิดแขนยาวสีน้ำเงิน กางเกงขายาวสีน้ำเงิน เข็มขัดด้าย ถักสีน้ำเงิน รองเท้าหุ้มส้นสีดำ และสวมหมวกแก๊ปทรงอ่อนสีน้ำเงิน รายละเอียดตามตัวอย่างคุณลักษณะ เฉพาะและคุณลักษณะทั่วไป (ภาคผนวก ๑๒ คู่มือหน้า ๖๑ - ๗๒)

๑๐. สวัสดิการและสิทธิประโยชน์

ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของประชาชนผู้เสียสละ อาสาเข้ามาช่วยงานของทางราชการ ไม่มีสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เป็นเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง ค่าตอบแทน ในกรณีที่นายอำเภอ ออกคำสั่งให้ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) ปฏิบัติหน้าที่ตามแผนยุทธการ ของอำเภอ เมื่อเกิดการปะทะต่อสู้จนได้รับบาดเจ็บ ทุพพลภาพ หรือเสียชีวิต จะได้รับสวัสดิการและสิทธิ ประโยชน์ ดังนั้น เพื่อให้ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) รวมทั้งครอบครัวได้มีขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่และการดำรงชีพ ในกรณีที่มีชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) บาดเจ็บ ทุพพลภาพ หรือเสียชีวิตจากการปฏิบัติหน้าที่ ให้จังหวัด/อำเภอ ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย มติคณะรัฐมนตรี และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑๐.๑ ในพื้นที่ทุกจังหวัดทั่วประเทศ (ยกเว้น ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้และ ๔ อำเภอ ของจังหวัดสงขลา)

จะได้รับเงินสงเคราะห์ เงินดำรงชีพ ค่าจัดการศพ ค่ารักษาพยาบาล เงินยังชีพ รายเดือน แล้วแต่กรณี ตามพระราชบัญญัติสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เนื่องจากการช่วยเหลือราชการ การปฏิบัติงานของชาติหรือการปฏิบัติหน้าที่มนุษยธรรม พ.ศ.๒๕๔๓ (ภาคผนวก ๑๓ หน้า ๗๓)

๑๐.๒ เฉพาะในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๔ อำเภอ ของจังหวัดสงขลา

จะได้รับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์ กรณีบาดเจ็บ ทุพพลภาพหรือเสียชีวิต ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๘ และวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ (ภาคผนวก ๑๔ หน้า ๗๔ - ๗๖)

.....

ส่วนกิจการมวลชน
สำนักกิจการความมั่นคงภายใน
กรมการปกครอง
ตุลาคม ๒๕๕๖
โทร.๐-๒๒๒๖-๕๕๕๗